

بررسی افزایش همکاری های اقتصادی، تجاری و سرمایه گذاری جمهوری اسلامی ایران و جمهوری قزاقستان

با توجه به مناسبات حسنه سیاسی و اقتصادی در منطقه و با عنایت به وجود فرصت ها و ظرفیت های فراوان با لفع و بالقوه امکان افزایش همکاری بخش های خصوصی و دولتی در زمینه های تجاری، صنعتی، پتروشیمی، انرژی، معدن، کشاورزی و حمل و نقل بین دو کشور فراهم می باشد. راهکارهای پیشنهادی در سه محور عمده برای افزایش صادرات کالا، خدمات فنی و مهندسی و سرمایه گذاری در بخش های مختلف اقتصادی در چارچوب برنامه نقشه راه هدف گذاری شده بشرح ذیل اعلام می گردد.

الف- حوزه تجارت خارجی

در سند نقشه راه همکاری بین دو کشور، افزایش تجارت خارجی طی پنج سال آینده تا سقف ۴- ۵ میلیارد دلار هدف گذاری شده است. با عنایت به فرصت ها و پتانسیل های موجود در دو کشور، با رفع موانع و فعال شدن همکاری های بانکی و اجرای توافقات بعمل آمده در سفر اخیر رییس جمهور محترم قزاقستان به تهران می توان حجم تجارت خارجی بین دو کشور را به دو برابر فعلی رساند.

۱- واردات قزاقستان از جهان و ایران

قزاقستان در سال ۲۰۱۵ در حدود ۲۰ میلیارد دلار واردات از جهان داشته که ۳۰ قلم عمده آن قابلیت تامین از ایران را دارد که به شرح ذیل می باشند :

۱- سیمان	۱۶- محصولات لبنی
۲- کاشی و سرامیک	۱۷- انواع پسته
۳- سنگ ساختمانی	۱۸- انواع خرما
۴- قیر	۱۹- کشمش
۵- شیشه و بلور جات	۲۰- مواد غذایی آماده
۶- درب و پنجره	۲۱- رب گوجه فرنگی
۷- اسکلت ساختمان و قطعات آنها	۲۲- سبزیجات و میوه
۸- انواع رنگ و چسب ها	۲۳- فرش و موکت
۹- محصولات پتروشیمی	۲۴- شکر و شیرینی جات
۱۰- محصولات شیمیایی	۲۵- مرغ
۱۱- ماشین آلات صنعتی	۲۶- تجهیزات الکتریکی و الکترونیکی
۱۲- ماشین آلات کشاورزی	۲۷- تجهیزات برق و روشنایی
۱۳- صابون و مواد شوینده	۲۸- دارو و تجهیزات پزشکی
۱۴- محصولات ساخته شده از آهن و فولاد	۲۹- محصولات آلومینیومی
۱۵- پلاستیک و محصولات آن	۳۰- مبلمان و محصولات چوبی

لازم به اشاره است قزاقستان از گروه کالاهای فوق الذکر در سال ۲۰۱۴ حدود ۲۳ میلیارد دلار و در سال ۲۰۱۵ بیش از ۱۰ میلیارد دلار از کشور های مختلف وارد کرده است . براساس گمرک ایران، در سال ۹۳ ایران حدود ۱۷۰ میلیون دلار و در سال ۹۴ حدود ۱۱۶ میلیون دلار از گروه های کالا های مذکور به قزاقستان صادر کرده است.

۲- واردات ایران از قزاقستان

عمده ترین اقلام وارداتی ایران از قزاقستان آهن آلات، فولاد، جو و خوراک دام، گندم و دانه های روغنی می باشند. شرکت های قزاقی مایل به صادرات ماشین آلات ریلی، واگن، برخی از محصولات پتروشیمی، سنگ آهن و بوکسیت به ایران هستند. لازم به اشاره است در خصوص واردات می توان برای سواپ نفت و همچنین برای واردات موقت گندم جهت صادرات مجدد آرد به کشورهای همسایه از جمله افغانستان و عراق برنامه ریزی نمود.

همچنین لازم به ذکر است ۹ قرارداد همکاری منعقد شده در زمینه های تامین غلات، گوشت، فولاد، پتروشیمی بشرح ذیل می باشند:

- تامین گوشت و محصولات یخ زده به ارزش ۳۰ میلیون دلار

- تامین گوشت به ارزش ۳۰ میلیون دلار

- تامین غلات ودانه های روغنی به ارزش ۸ میلیون دلار

- تامین کنجاله و دانه های روغنی به ارزش ۶ میلیون دلار

- تامین محصولات پتروشیمی

- تامین فولاد

- تامین گوشت گوسفند

- صادرات واگن

اجرای حداقل ۵۰٪ قرارداد های فوق می تواند تحولی بزرگ در حجم مبادلات تجاری بین دو کشور ایجاد نماید.

ب) صدور خدمات فنی و مهندسی

یکی از برنامه های مهم و بلند مدت توسعه ای قزاقستان برنامه " نورلی ژول" (راه درخشان) می باشد که هدف این برنامه توسعه زیر ساخت های صنعتی، انرژی، مسکن، حمل و نقل و آموزش تا سال ۲۰۲۰ و ادامه آن تا سال ۲۰۵۰ می باشد. با توجه به اینکه دولت قزاقستان اعتبارات لازم را برای اجرای پروژه تخصیص داده، مشارکت شرکت

های ایرانی در این پروژه بطور جدی پیگیری شود. طرح های ۷-۱ از محل منابع داخلی و صندوق توسعه ملی و ردیف ۸ از محل منابع سازمان های بین المللی تأمین می گردد.

ردیف	شرح	اعتبار میلیارد دلار
۱	تکمیل پروژه های نیمه تمام	۳
۲	تکمیل و ساخت اکسپو ۲۰۱۷	۲/۲
۳	ساخت و توسعه فرودگاه	۱/۶
۴	بازسازی و توسعه زیر ساخت های انرژی	۲/۴
۵	تأمین و انتقال آب	۵/۵
۶	طرح های صنعتی زیر بنایی از محل منابع صندوق توسعه ملی	۳
۷	مساحت مسکن ارزان قیمت	۱
۸	اعتبارات از منابع موسسات بین المللی	۹

ج) سرمایه گذاری

باتوجه به هدف گذاری نقشه راه برای سرمایه گذاری تا سقف ۲ میلیارد دلار طی ۵ سال، لازم است حداقل سالی ۴۰۰ میلیون دلار طرح اجرای پروژه تعریف شود. با عنایت به سوابق امر و مذاکرات و توافقات صورت گرفته در سال های گذشته و همچنین در سفر اخیر رییس جمهور محترم قزاقستان به تهران برخی از حوزه هایی که دارای الویت اجرا هستند و قرداد های آنها با شرکت های خصوصی و دولتی دو کشور به امضا رسیده بشرح اعلام می گردد.

۱- حوزه ی کشاورزی، دامپروری و مرغداری

در بخش کشاورزی در سنوات گذشته تعداد محدودی از شرکت های ایرانی در قزاقستان فعالیت دارند و اخیرا بیشترین برنامه سرمایه گذاری در این بخش بشرح ذیل توافق شده است :

- اجرای پروژه های کشاورزی به ارزش ۳۲۵ میلیون دلار

- احداث واحد های دامپروری در استانهای منگستانو، قزاقستان جنوبی قزل اوردا و شیمکنت و احداث گلخانه و باغ به ارزش ۱۴۲ میلیون دلار

- احداث مرغداری در استانهای آکتوبه، قزل اوردا به ارزش ۲/۵ میلیون دلار

- اجاره ۱۰۰۰ هکتار زمین برای کشت سویا و مجتمع کشاورزی در استانهای آکتوبه، قزل اوردا، قزاقستان جنوبی، قوستانای، آلماتی و شیمکنت

- احداث کارخانه کود های معدنی

- همکاری های کشاورزی

۲- حوزه معدن، محصولات و صنایع معدنی و زمین شناسی

اجرای شدن توافقات ایمیدرو در سال گذشته با شرکت های تانوک سامروک، اوراسیا گلد و اینرسی بویژه در معدن سرب و روی شالیکا در دستور کار قرارگیرد. همچنین همکاری نزدیک بین سازمان زمین شناسی و شرکت کازرنولوژی قزاقستان از دیگر موارد مهم است.

در حال حاضر شرکت کاوند نهان زمین مرحله فاز اول پروژه معدن مس بورلی در شهر بالخاش به ارزش ۱۲ میلیون دلار سرمایه گذاری کرده است. در این ارتباط لازم ذکر است که شرکت اوراسیا گلد بهره برداری از معدن طلا در کردستان را نیز در اواخر سال گذشته انجام داده است و آمادگی را برای توسعه فعالیت های مشابه اعلام نموده است.

در سال جاری علاوه بر اجرای موارد فوق الذکر اجرای اسناد به امضاء رسیده بین وزارت صنعت، معدن و تجارت در خصوص همکاری های معدنی با وزارت سرمایه گذاری و توسعه قزاقستان و همچنین یاد داشت تفاهم به امضاء رسیده شرکت صدر تأمین و شرکت سرمایه گذاری غدیر (وابسته به شستا) با شرکت های کازرنولوژی و آسیا مس قزاقستان می تواند تحولی بزرگ در همکاری های معدنی بین دو کشور ایجاد نماید.

۳- حوزه صنعت

بر اساس پیگیری های این رایزنی هلدینگ سرمایه گذاری و ولیان قزاقستان با ایدرو پروژه های لاستیک سازی و بخشی از راه آهن شمال دنبال می گردد. طرفین در خصوص پروژه لاستیک سازی در زمینه ضمانت نامه و اجرای پروژه در حال مذاکره می باشند.

- براساس سند به امضا رسیده بین وزارت صنعت، معدن و تجارت با وزارت سرمایه گذاری و توسعه قزاقستان الویت های سرمایه گذاری در بخش صنعت بشرح ذیل توافق شده است:

- پتروشیمی و شیمیایی

- ساختمان

- صنایع تبدیلی، غذایی و ماشین آلات کشاورزی

- برق

- نساجی و چرم

- دارو و تجهیزات پزشکی

- خودرو و ماشین سازی و قطعات آنها

- زیر ساخت های حمل و نقل ریلی

• پروژه های که توسط بخش خصوصی توافق شده عبارتند از :

- احداث کارخانه موتور های برق و قطعات الکترونیکی به ارزش ۷۰ میلیون دلار

- احداث کارخانه مواد غذایی به ارزش ۱۶ میلیون دلار

- احداث ۴ کارخانه سنگبری به ارزش ۸/۵ میلیون دلار

- احداث کارخانه فرآورده های گوشت به ارزش ۶/۱ میلیون دلار

- احداث کارخانه تولید سنگ

- احداث کارخانه قطعات و روغن ترانسفورماتور

- احداث کارخانه مواد غذایی

۴- حوزه انرژیهای تجدید پذیر

حوزه انرژیهای تجدید پذیر زمینه های جدید مورد علاقه شرکت های دو کشور می باشد. قراردادهای همکاری در این بخش به امضاء رسیده بشرح ذیل می باشند:

- ساخت نیرو گاه های بادی در استان های منگستانو و جمبول به ارزش ۱۵۰ میلیون دلار

- ساخت نیرو گاه خورشیدی ۵۰ مگاواتی به ارزش ۸۲ /۲ میلیون دلار

- ساخت نیرو گاه های بادی برای معادن قزاقستان

- ساخت نیرو گاه فتوولتائیک با ظرفیت ۱۰۰ مگا وات

۵- حوزه پتروشیمی

حوزه پتروشیمی یکی از زمینه های جدید همکاری می باشد. در این خصوص احداث کارخانه تولید کربنات سدیم به ارزش ۲۹۰ میلیون دلار و کارخانه تولید مواد شوینده به ارزش ۷ میلیون دلار مهم ترین پروژه ای است که قرار داد آنها به امضا رسیده است.

۶- حوزه خودرو سواری و سنگین

در خصوص همکاری در صنعت خودرو سازی بین دو کشور مذاکراتی انجام گرفته به ویژه با شرکت های ازیا افنتو، الورافتو، استار تاکسی و تولپار تاکسی برای فروش محصولات و سرمایه گذاری در حوزه تولید صورت گرفته است که شرکت الورافتو آمادگی خود را برای همکاری مشترک به ایران خودرو اعلام نموده و ایران خودرو برنامه اجرایی خود را به طرف قزاقی اعلام نماید.

در بخش خودرو سنگین و کامیون ایران خودرو دیزل و استانداری قزاقستان جنوبی در سنوات گذشته توافقی را امضا کرده اند و طرف قزاقی آمادگی همکاری خود را اعلام نمودند و مراتب به اطلاع ایران خودرو دیزل رسانده شده که تا کنون پاسخی دریافت نگردیده است.

۷- حوزه حمل و نقل و لجستیک

شرکت استیک ترمینال قزاقستان آمادگی خود را برای سرمایه گذاری به ارزش ۱۰ میلیون دلار و احداث ترمینال چند منظوره غلات اینچه برون اعلام نموده است که متأسفانه به علت مشکلات بین استانداری گلستان و راه آهن این پروژه پلاتکلیف مانده است.

همچنین گزارشی از پیشرفت کار احداث ترمینال قزاقستان در بندرعباس با همکاری ایدرو و شرکت پرس حمل و نقل با قزاقستان دریافت نشده است. البته قزاق ها علاقمندی خود را نسبت به احداث ترمینال در بنادر انزلی و چابهار نیز اعلام نموده اند. اخیراً نیز دو قرارداد جدید حمل و نقل و ترانزیت به ارزش ۲۶ میلیون دلار به امضاء رساندند که همگی نیاز به پیگیری بعدی دارند.

۸- حوزه مخابرات

اجرای پروژه مخابرات و خدمات آن در سالهای گذشته شروع و فاز اول آن با شرکت اعتماد مبین در شهر آلماتی انجام گرفته و لیکن برای ادامه و توسعه پروژه تامین اعتبار آن در کمیته ماده ۱۹ موفق به اخذ مجوز های لازم برای امکان استفاده از منابع مالی بانکی نشده است. لذا این پروژه با مشکلات جدی مواجه می باشد، لذا جهت رفع موانع و تعیین تکلیف آن اقدام گردد.

نتیجه

براساس توافقات بعمل آمده در چارچوب سند نقشه راه، اجرای پروتکل همکاری های اقتصادی و سرمایه گذاری، تشکیل کار گروه های سه گانه تجاری، صنعتی و معدنی و همچنین انجام ۵۰ قرارداد به امضاء رسیده توسط بخش

خصوصی به ارزش بیش از ۱ میلیارد دلار کار ساده ای نیست و نیاز به پیگیری مستمر دارد. در همین راستا اگر تعداد محدودی از این پروژه ها اجرا شود می تواند تحولی بزرگ در توسعه روابط اقتصادی و تجاری و سرمایه گذاری فیما بین دو کشور ایجاد می نماید. لازم به یاد آوری است اجرای پروژه ها بستگی تام به همکاری های بانکی و حمایت از سرمایه گذاری، صدور روادید و تسهیل در حمل و نقل ریلی و دریایی و مهمتر از همه اراده ملی شرکت ها نسبت به اجرای تعهدات خود دارد. در پایان در گام نخست در جهت تسریع در اجرای توافقات پیشنهاد می گردد هیات تجاری در اردیبهشت ماه سال جاری به آستانه اعزام شود.

آنه دوردی ایران پناه

رایزن بازرگانی جمهوری اسلامی ایران در قزاقستان